

Z znanjem do zvezd

Naučimo jih loviti ribe! (Aleš in Dušica Kunaver)

S projektom Everest se je Aleš ukvarjal vse od leta 1972, ko je v Nepalu zaprosil za dovoljenje za vzpon po novi smeri, ki jo je našel po zahodnem grebenu Everesta. Nepalske oblasti so takrat izdale dovoljenje za Makalu. Leta 1978 so bile priprave za gradnjo šole v polnem teku, prav tako priprave na Everest. Nepalske oblasti so izdale dovoljenje za vzpon v Everestu za leto 1979, maja istega leta pa se je začela gradnja šole. Do konca leta je moralo biti šolsko poslopje dograjeno - tako je zahtevala pogodba jugoslovanskih financierjev.

Za Aleša so se začeli dnevi najtežje dileme v življenju: šola ali Everest? Še kar naprej je razvijal oba projekta in odlašal z odločitvijo, a prišel je dan, ko je to moral storiti. Osem mesecev pred odhodom odprave na Everest je prijatelju Tonetu Škarji, ki je prevzel vodenje odprave, predal celo naročje papirjev.

"Everest je cilj, šola je poslanstvo. Odprava je ob koncu zaključena, šola pa je nekaj trajnega," so Aleševe besede. Na tehničarji je zmagalo poslanstvo. Aleš se je še bolj zagnano vrغل v delo za šolo, Tone Škarja pa je medtem uspešno vodil odpravo na Everest in jo pripeljal do odličnega zaključka. Stirje člani do tedaj največje in organizacijsko najzahtevnejše odprave, Andrej Štremfelj, Nejc Zaplotnik, Stane Belak in Stipe Božič, ter Šerpa Ang Phu, so dosegli vrh po zahodnem grebenu, po novi smeri. Še danes velja zahodni greben za najtežjo od šestnajstih prvenstvenih smeri na vrh Everesta.

Prvi tečaj

V še nedokončani zgradbi šole je bilo leta 1979 izvedeno prvo šolanje domačinov. Prvi tečaj je trajal od 23. avgusta do 12. oktobra. Udeležilo se ga je 25 tečajnikov in vodili so ga Stirje slovenski inštruktorji: dr. Jože Andlovic, Danilo Cedilnik - Den, Aleš Kunaver in Nejc Zaplotnik. Sodelovala sta še dva domača inštruktorja, in sicer Sonam Gyalzen Sherpa in Shambu Tamang, poznejši večkratni osvajač Everesta. Med 2. septembrom in 3. oktobrom so opravili prvi pristop na 6000 metrov visok neimenovani vrh in ga poimenovali po članu prve nepalske odprave, ki se je smrtno ponesečel: Nite Peak. Poleg tega so vsi tečajniki z inštruktorji priplezali na 6100 metrov visoki Pisang Peak, preplezali so novo smer v steni Čuluja, 6400 metrov, in opravili prvi pristop na 6100 metrov visoki vrh nad jezerom Tiličo.

Pouk se je začel že na poti iz Katmanduja v Manang. Vsak tečajnik je vsak dan pisal dnevnik, v katerem je moral biti tudi opis vsakodneвне poti. Med potjo so imeli pouk o orientaciji, branje zemljevida, ugotavljanje razdalj, pouk o higieni, o obleki, orientaciji s kompasom itd. Po sedmih dneh so prispeli v Manang, postavili šotore, ker stavba še ni bila pripravljena za vse-litev, in začelo se je šolanje po učnem načrtu. od šestih do osmih jutranja opravila, nato pouk do dvanajstih in od dveh do šestih zvečer predavanja z diapozitivi. Učni program je potekal načrtovano po dnevih in urah. Razdeljen je bil na teoretična predavanja in praktične vaje.

Kongres v Švici

Avgusta 1979 je bil v Švici kongres Mednarodne alpinistične zveze (UIAA), ki se ga je udeležil tudi Aleš kot predstavnik Jugoslavije na tem mednarodnem forumu. Domov se je vrnil ves vesel in nasmajan. Doživel je izbruh glasnega in iskrenega navdušenja svetovne alpinistične elite. Poročal je, da je naše moštvo doseglo vrh Everesta po prvenstveni smeri po zahodnem grebenu in da v novozgrajeni alpinistični šoli pod Anapurnami poteka prvo šolanje prve generacije domačinov.

S šolo v Manangu si je Jugoslavija pridobila velik ugled, svetovna alpinistična srenja pa si je oddahnila. Pogoste smrti domačinov v stenah so bremenile in grenile vse tedanje odprave v himalajske stene. Vrhunski alpinisti so se dobro zavedali, da le šolanje Šerpe lahko preprečijo te nesreče. Na tem kongresu je Aleš dobil kandidaturu za vodjo Komisije za alpinizem pri svetovni alpinistični organizaciji. Volitev, ki so bile leta 1984, žal ni dočakal zaradi tragične smrti v helikopterski nesreči leta 1984.

Znanje, ki ga je dajala šola v Manangu, je pomagalo premnogim domačinom do lažjega kosa kruha, rešilo je mnogo življenj v himalajskih stenah in pri-

neslo je lepše življenje v vasi pod najvišjimi gorami. Ta šola je postala zibelka novega časa ne le za domačine pod najvišjimi gorami, ampak za celotno državo Nepal, v kateri je turizem postal glavna gospodarska panoga.

Delo je bilo treba nadaljevati (Mojca Volkar Trobevšek)

Iz pogovora z Bojanom Pollakom, vodjem šole od leta 1995 naprej

Bojan Pollak, diplomirani inženir ladjedelstva iz Kamnika, alpinist in alpinistični inštruktor, gorski reševalec, vodnik PZS in gorski vodnik z mednarodno licenco IFMGA, avtor in pisec planinskih in alpinističnih učbenikov, je odlični pedagog in dolgoletni sodelavec Planinskega društva Kamnik ter Planinske zveze Slovenije. Bil je član treh himalajskih odprav, v šoli za gorske vodnike v Manangu pa je bil prisoten osemkrat, enkrat kot inštruktor in sedemkrat kot vodja tečaja. Izkušeni poznavalec nepalskih in slovenskih razmer je vodenje šole prevzel iz čiste dolžnosti do nadaljevanja mednarodnega projekta, ki se je rodil iz nuje, nadaljeval pa iz ljubezni do nepalskega človeka in iz moralnega imperativa, da človek naredi tisto, kar je prav.

Kako se spominjate Aleša Kunaverja?

Spominjam se ga kot vizionarja, kot sposobnega voditelja in tudi kot dobrega človeka. Bil sem z njim na odpravi Makalu 1975, sodelovala sva tudi pri šoli. Spominim se ga kot natančnega, precej tehnično usmerjenega, vendar sposobnega upoštevati razlike, razumevajočega, vendar z močjo prepričevanja, tudi z diplomatskimi sposobnostmi. Lahko rečem, da sva se dobro razumela, saj sva bila oba po poklicu in tudi prepričanju iz tehnične stroke.

Kaj ste se vi naučili od Nepalcev in od tečajnikov?

Težko izdvojim kaj konkretnega. Ker je bilo tega v preteklih letih veliko, pravzaprav niti točno ne vem, kaj vse sem tam na novo spoznal in usvojil, kaj samo potrdil. Vendar lahko rečem, da sem na vsakem tečaju izvedel kaj novega. Nimam se za najpametnejšega na svetu na nobenem področju, daleč od tega, zato sem vedno rad prisluhnil drugim mislim in sem bil vedno pripravljen sprejeti določene novosti. Vendar sem tu zaradi svoje tehnične izobrazbe vedno vsako zadevo preveril tudi po zdravi kmečki pameti in po štirih načelih: V redu je vse, kar je varno, kar deluje, kar izvajalec obvlada in kar ne škoduje drugim.

Naj poudarim še en pogled. Tečajniki, ki o določenih zadevah niso imeli pojma, torej so bili tabula rasa, a so imeli veliko naravne inteligence, so mi velikokrat določene zadeve osvetlili s popolnoma druge strani, ki je jaz, ker sem bil preveč "notri", nisem opazil.

Utrdil se je tudi drugačen pogled na življenje, toleranca. Sprejemanje drugih kultur, nobene zahodnjaške vzvišenosti, večvrednosti. Pa tudi to, kako smo si podobni. Tudi po značaju, vsaj Šerpe. Tukaj veliko pove prilika o bogu na konju: ko je bog jahal na konju skozi zahodne kraje, so vsi zahodnjaki poskusili splezati na konja in jahati. Ko je bog jahal na konju skozi Nepal, so ga vsi Nepalci poskusili spraviti s konja.

Kaj vam pomeni ta šola in vaše delovanje v njej?

Ta zgodba me po svoje izpolnjuje, mi govori, da smo delali prav, da smo bili koristni, da mi ni življenje spolzelo skozi moje sebične prste. Kdo je že rekel, da je smisel življenja v delovanju tudi za druge in ne samo za sebe? Ni vsak za vse, ne more vsak delati vsega dobro, odlično. Ni vsak ustvarjen za dobrega zdravnika, reševalca, inženirja, učitelja itd. Vsak se lahko nauči določenega poklica, vendar ga lahko dobro opravlja samo tisti, ki v tem poklicu najde samega sebe. Zato tudi ne more biti vsak ustrezen za inštruktorja v tej šoli. Ne začuti vsak bistva te šole. To ni samo usposabljanje, prenos znanja in izkušenj. To je res neke vrste poslanstvo, ki se ga človek lahko zave šele čez nekaj časa.

Avtorji knjige

Aleš in Dušica Kunaver, Danilo Cedilnik - Den, Peter Markič, Bojan Pollak, Vladimir Mesarič - Dado, Vlado Schlamberger, Darja Jenko, Marjan Kregar, Jani Bele, Andrej Štremfelj, Matjaž Serkezi, Damijan Meško, Anda Perdan, Matjaž Fistravec, Tone Škarja, Zimba Zangbu Sherpa, Namgyal Zangbu Sherpa, Da Gombu Sherpa, urednica Mojca Volkar Trobevšek.

Založba: Planinska zveza Slovenije

Prevod: Gorazd Pipenbaher

Leto izida: 2022

Število strani: 304

Vezava: trda

Cena: 39,90 evra